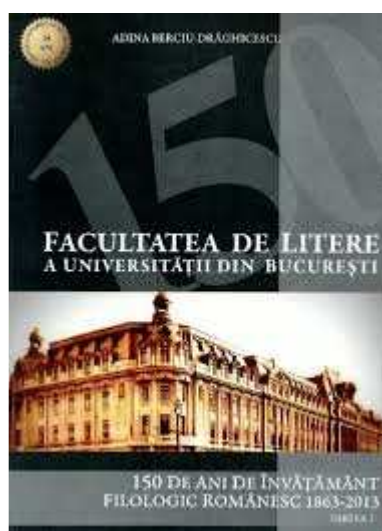

RECENZII

Berciu-Drăghicescu, Adina. *Facultatea de Litere a Universității din București – 150 de ani de învățământ filologic românesc 1863–2013: Tradiție și valoare*. Colaborator principal: Prof. univ. dr. Ovidiu Bozgan. Colaboratori: Lector univ. dr. Cristina Gudin și Silviu Nedelcu. București: Editura Universității din București, 2013, 2 vol., 1106 p. ISBN 978-606-16-0301-5

Avem astăzi prilejul să consemnăm apariția unei lucrări ample, editată în două părți, însumând 1106 pagini, referitoare la omagierea celor 150 de ani de existență a unei prestigioase instituții românești de învățământ - Facultatea de Litere a Universității din București. Autoarea, dr. Adina Berciu-Drăghicescu este istoric și profesor universitar la Departamentul de Științe ale Comunicării, Colectivul de Științele Informării și Documentării de la Facultatea de Litere a Universității din București, titular al cursurilor de arhivistică, muzeologie și valori patrimoniale din instituțiile culturale.

Deosebit de meticuloasă, a manifestat un interes constant în ultimii ani pentru acest subiect, fiind cea mai în măsură să se ocupe de elaborarea acestor două volume. Bazându-se pe fragmente și articole apărute anterior, menționate în subsolul paginilor și în Bibliografie, pe cercetarea amănunțită a surselor de arhivă ale Rectoratului Universității din București, a celor din Arhiva CNSAS și Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, autoarea consideră prezenta lucrare ca un punct de plecare pentru o viitoare monografie exhaustivă.

Cartea are o ținută științifică remarcabilă: reușește să simplifice într-o manieră elegantă trasee complicate ale unor destine, fapte și atitudini și, în același timp, să refacă cei 150 de ani de învățământ filologic românesc, folosind o multitudine de informații, majoritatea dintre acestea în premieră.

Lucrarea este organizată pe baza criteriului cronologic al marilor evenimente din istoria României ce au marcat și existența *Facultății de Filosofie și Litere* din București. Există o prezentare obiectivă, bazată pe o consultare, interpretare și redare de documente care încadrează instituția în contextul socio-cultural din ultimul secol și jumătate.

Primul capitol – *Începuturile învățământului superior filologic din București – 1863-1918*, prezintă înființarea *Facultății de Litere și Filosofie*, legislația și regulamentele de la debutul său, organizarea studiilor, profesorii și structura catedrelor, studenții și locul unde au învățat, evenimentele vremii.

Școala Superioară de Litere și-a deschis porțile pe 2/14 decembrie 1863, cu 9 studenți. Lecțiile, conform programei, aveau loc numai dimineața. Director a fost numit August Treboniu Laurian, care predă *Istoria literaturii clasice*. Alături de el s-au aflat Aaron Florian pentru *Literatură universală antică*, Ioan Maiorescu pentru *Istoria românilor*, Ioan Zalomit pentru *Istoria filosofiei*. *Școala Superioară de Litere* ca și cea de *Științe și de Legi* nu au funcționat prea mult timp ca instituții independente, deoarece prin Decretul Domnesc, nr. 765 din 4/16 iulie 1864 au fost reunite, constituindu-se *Universitatea din București*.

Al doilea capitol – *Prezența Facultății de Filosofie și Litere în peisajul cultural și științific al României. Apogeul Facultății de Filosofie și Litere în perioada interbelică*, înfățișează nivelul european înalt la care a ajuns instituția între cele două războaie mondiale. În privința numărului cadrelor didactice de la Universitatea din București se constată o creștere considerabilă (de la 166 persoane în 1918–1919 la 1.036 în 1937–1938).

Din aprilie 1933 s-a creat *Uniunea Fundațiilor Culturale Regale* din România care cuprindea: *Fundația Universitară „Carol I”* (1891), *Fundația Culturală „Principele Carol”* (1922), *Fundația „Regele Ferdinand I”*, creată la Iași în februarie 1926 în vederea încurajării cercetărilor în fizică și științele naturale, Institutul de Cercetări Științifice „Carol II”, înființat la Cluj la 27 iulie 1931.

Facultatea de Filosofie și Litere din București a continuat să dețină rolul de cel mai important centru de cercetare științifică și de formare a cadrelor cu

pregătire superioară din România și a contribuit la creșterea prestigiului țării în viața culturală și științifică mondială. Această realitate este confirmată de numărul impresionant al periodicelor în limba română și în limbi de circulație internațională la care profesorii Universității au avut un aport decisiv. Și-au desfășurat activitatea în perioada interbelică și până în 1945 : Dimitrie Onciul, Ioan Ursu, Vasile Pârvan, Ioan Bianu, Dimitrie Gusti, Tudor Vianu, Traian Herseni, Gheorghe Vlădescu-Răcoasa, Mircea Vulcănescu, Henri H. Stahl, Mircea Florian, Anton Dimitriu, Ion Petrovici, Gheorghe Vâlsan, Gheorghe Gh. Antonescu, Iosif I. Gabrea, Constantin Narly, Traian Brăileanu, Constantin Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, Dimitrie Marmeliuc, Nicolae I. Herescu, Dionisie Pippidi, Alexandru Rosetti, Ovid Densușianu, Ioan A. Candrea, Dimitrie Caracostea, Alexandru Leca Morariu, Barbu Theodorescu, Nicolae Cartoian, Ștefan Ciobanu, Nicolae Georgescu-Tistu, Mihail Ralea, Basil Munteanu, Victor Morariu, Iuliu Valaori, Dimitrie Evolceanu, Ramiro Ortiz, Alexandru Marcu, Ioan Andrieșescu, Scarlat Lambrino, Teofil Sauciuc-Săveanu, George Oprescu, Nicolae Iorga, Gheorghe I. Brătianu, Constantin C. Giurescu, Ion I. Nistor, Nicolae Bănescu, Vasile Grecu, Petre P. Panaitescu, Ion Hudiță, Victor Papacostea, Dragoș Protopopescu, Nicolae Petrescu, Anton Golopenția, Gheorghe Zapan, Ioan C. Petrescu, Theodor Capidan, Tache Papahagi, Ioan Andrieșescu, I. D. Ștefănescu, Petru Cancel, Grigore Nandriș, Simion Mândrescu, George Murnu, Ion Rădulescu-Pogoneanu, Simion Mehedinți, Demostene Russo, Charles Drouhet, Vintilă Mihăilescu, Radu Vulpe, Dan Simonescu.

Cel de-al al treilea capitol - *Avatarurile Facultății de Filosofie și Litere de la „eliberare” până la instaurarea regimului comunist și în perioada imediat următoare*, descrie etapele și evenimentele instaurării comunismului în Facultatea de Filosofie și Litere în intervalul 1944-1948, aspecte ale epurării cadrelor didactice și consecințele acestui fapt, situația studenților în această perioadă. Sunt prezentate cititorilor pagini întregi de istorie, la care nu am fi ajuns fără munca unei întregi echipe de specialiști.

Capitolul al patrulea – *Facultatea de Filologie în perioada 1948-1963*, prezintă aspecte din viața profesorilor și studenților arestați, anchetați și trimiși la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Din 1945 s-a constituit *Institutul de Limba Rusă și de istorie a Rusiei Sovietice* și s-a introdus în învățământ limba rusă (s-a scos în 1963-1964).

Ca urmare a reformei din 1948, în Universitatea din București s-au restructurat și reînființat noi facultăți. Facultatea de Litere și Filosofie s-a transformat în alte patru facultăți: Filosofie, Istorie, Filologie, Psihologie-Pedagogie. În 1950 s-a organizat și *Învățământul superior seral și fără frecvență*, pentru formarea de noi specialiști dintre muncitori.

Capitolul al cincilea – *Facultatea de Limba și Literatura Română în perioada 1963-1989*, descrie evoluția instituției în deceniul șase și începutul deceniului șapte, dominată de controlul ideologiei unice, apoi relativa normalitate

până la sfârșitul deceniului opt, urmat de declinul regimului comunist care a influențat totodată și activitatea Facultății de Litere din București. În domeniul învățământului filologic în această perioadă s-au distins: Iorgu Iordan, Boris Cazacu, Alexandru Rosetti, Alexandru Graur, Ion Coteanu, George Călinescu, Șerban Cioculescu, Tudor Vianu, George Ivașcu, Alexandru Balaci, George C. Nicolescu, Alexandru Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Nicolae Manolescu, Dimitrie Macrea, Alexandru Dima, I. C. Chițimia, Gheorghe Mihăilă, Nicolae N. Condeescu, Leon Levițki, Nina Façon, Tatiana Nicolescu, George Macovescu și mulți alții.

În 1961-1962 Facultatea de Filologie cuprindea atât limba și literatura română, cât și catedre de limbi și literaturi străine: 1. Catedra de teoria literaturii române; 2. Catedra de limba română; 3. Catedra de istoria literaturii române; 4. Catedra de filologie clasică și lingvistică generală; 5. Catedra de lingvistică romanică și limba spaniolă; 6. Catedra de limba și literatura franceză; 7. Catedra de limba și literatura italiană; 8. Catedra de limba și literatura germană; 9. Catedra de limba și literatura engleză; 10. Catedra de filologie rusă; 11. Catedra I de limbi slave; 12. Catedra II de limbi slave; 13. Catedra de limba și literatura chineză; 14. Catedra de limbi și literaturi turcice; 15. Catedra de limba și literatura arabă; 16. Catedra de literatură universală.

În planul de învățământ mai erau cuprinse: cursul de biblioteconomie și teoria și practica presei, completate cu practica în instituții corespunzătoare acestei profesii și o limbă modernă la alegere.

În anul 1963-1964, Facultatea avea înscriși 2307 studenți, și număra 92 cadre didactice. Dintre acestea, s-au remarcat membri ai Academiei R.P.R.: Iorgu Iordan (lingvistică romanică, limba română contemporană, toponimie), Al. Rosetti (istoria limbii române, fonetică, dialectologie), Al. Graur (lingvistică generală, limba latină).

În deceniul șapte s-au redactat lucrări precum: *Tratatul de Istoria limbii române* (vol. I), *Tratatul de Istoria literaturii române*, noul *Atlas lingvistic român*, *Dicționarul etimologic al limbii române*, *Crestomație romanică*, *Dicționarul enciclopedic* și altele.

Facultatea avea două forme de învățământ: de zi și învățământ fără frecvență. La prima secție, durata studiilor era de 4 ani, la a doua era de 5 ani, pe baza aceluiași program de studii. Avea integrat și Institutul de Lingvistică alături de cel de Istorie și teorie literară.

Ultimul capitol al primei părți, al șaselea – *Facultatea de Litere în perioada 1990-2013*, analizează evoluția Facultății de Litere din București după evenimentele din decembrie 1989. Este prezentată structura și organizarea Facultății (Departamente, Centre de cercetare, Laboratoare etc.), precum și noile direcții în care se îndreaptă școala filologică românească. S-a extins corpul profesoral prin reintegrarea cadrelor didactice cu o mare experiență profesională și

cu o operă științifică recunoscută, înlăturate de la catedră din motive politice sau prin pensionare. Numeroși universitari români stabiliți în Europa Occidentală și America de Nord au restabilit colaborarea cu Universitatea bucureșteană. În paralel s-a produs angajarea de cadre didactice tinere, de valoare, beneficiari ai burselor de specializare în străinătate (Franța, S.U.A., Germania, Marea Britanie, Italia).

Imediat după 1990 în Facultatea de Litere au luat ființă pe de-o parte specializări noi existente în multe din facultățile europene și americane și pe de altă parte s-au reconstituit unele care fuseseră desființate cu decenii în urmă.

Au fost restructurate planurile de învățământ, eliminându-se discipline, precum Socialismul Științific și Probleme Fundamentale ale Istoriei Patriei. În 1991 au început primele cursuri de informatică la Secția de Bibliologie și Știința Informării. Cursurile și seminariile au fost orientate către informatizarea bibliotecilor și sistemelor de informare și documentare. Au fost stabilite relații cu institutele de învățământ superior din lume, la care s-au încheiat acorduri de colaborare. Universitatea din București a devenit membră în organizații internaționale de profil, ca de exemplu Asociația Europeană a Universităților, Asociația Universităților Francofone, Asociația Universităților din Capitalele Europene. Se reia începând cu 1991 decernarea titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București.

Din 1993, Universitatea din București dispune de o editură proprie, înființată în urma unui acord cu Franța, care a facilitat modernizarea utilajelor și implementarea unui sistem informatizat. Alături de Editura Universității din București, în 1998, s-a înființat Editura Ars Docendi care aparține Centrului pentru Tehnologia Informației al Universității din București, rezultat al cooperării cu instituțiile europene.

Partea a doua este dedicată omagierii profesorilor care și-au legat destinele de cel al Facultății de Litere de-a lungul unui secol și jumătate. Sunt prezentate mărturiile ale profesorilor și studenților care au trecut pragul instituției în tot acest timp, cum ar fi: Ioan C. Bianu, Gheorghe Bulgăr, Ion Aurel Candrea, Theodor Chapidan, Matilda Caragiu-Marioțeanu, Nicolae Cartoian, Boris Cazacu, George Călinescu, Șerban Cioculescu, Ion Coteanu, Ovid Densusianu, Theodor Hristea, Iorgu Iordan, Nicolae Iorga, Ioan Măiorescu, Titu Măiorescu, Alexandru Rosetti și lista continuă cuprinzând aproape o sută de personalități. Sunt înfățișate cititorilor biografiile acestora, activitatea profesională, lista de lucrări cât și biografia consultată.

A treia parte cuprinde un Corpus de documente reprezentative cu privire la istoria Facultății de Litere și Filosofie (1863-2013), care au constituit o parte din sursa documentară a cărții.

Ultima parte – *Decanii Facultății de la înființare până în prezent, Bibliografie, Indice onomastic și Ilustrații*, încheie lucrarea prezentată.

Mergând direct la surse și cercetându-le cu atenție, autoarea cărții a reușit să aleagă din miile de pagini scrise despre prestigioasa instituție de-a lungul celor 150 de ani de existență, faptele care relevă importanța incontestabilă a acestei instituții.

Prezentarea oferită cititorilor este obiectivă, susținută de documente atent analizate, din Arhiva CNSAS sau SANIC (Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale), iar meritul esențial constă în contribuția deosebită adusă de această monografie la o mai bună cunoaștere a istoriei uneia din cele mai importante instituții din spațiul cultural românesc.

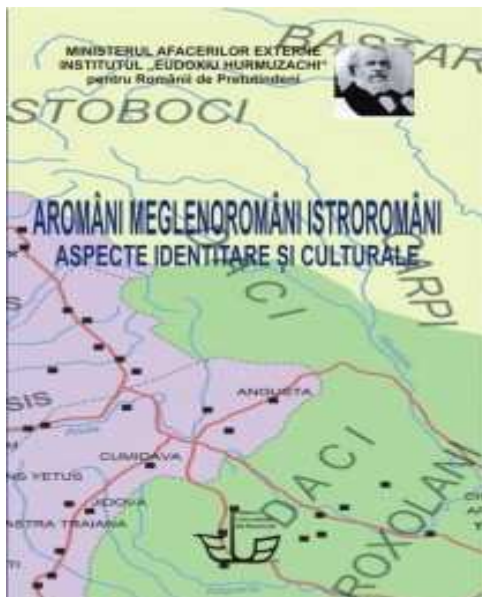
Autoarea își manifestă speranța că această lucrare va fi un punct de sprijin pentru apariția unui nou studiu asupra existenței Facultății de Litere din București, bazat pe cercetări și mai ample.

Cartea este de o excepțională bogăție documentară și fotografică și se sprijină pe o cercetare minuțioasă.

Cititorii vor profita mult de pe urma acestei sinteze, care marchează un moment aniversar și reprezintă un omagiu adus prestigioasei instituții, din partea autoarei și a colaboratorilor acesteia.

Laura-Rodica Hîmpă

Aromâni, meglenoromâni, istroromâni: Aspecte identitare și culturale.
Coordonator: Adina Berciu Drăghicescu. București, Editura Universității din București, 2012, 790 p. ISBN 978-606-16-0148-6

Inițiativa acestei lucrări aparține Institutului “Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni, și a fost realizată în parteneriat cu Facultatea de Litere din cadrul Universității din București.

Volumul adună studii și documente referitoare la aromâni, meglenoromâni și istroromâni, acestea fiind în cea mai mare parte rezultatul cercetărilor de teren cu caracter interdisciplinar efectuate în România, în Peninsula Balcanică, în arhivele și muzeele din țară. Cercetările, întreprinse în perioada 2010-2011, s-au desfășurat într-o arie mai puțin abordată până în prezent din punct de vedere cultural: